

Szövegfeldolgozási módszerekre épülő földrajztanulás

8. évfolyam – Oroszország gazdasági körzetei

Készítette: Simon Zsófia (MA földrajz szakos hallgató, 2014. október)

1. Alapadatok

Az óra időpontja: 2014. október 10. 2. óra

Az iskola megnevezése: Apáczai Csere János Gyakorlógimnázium

Az iskola címe: 1053 Budapest, Papnövelde utca 4-6.

Osztály: 8. c

A témakör megnevezése: Kelet-Európa és Oroszország

A tanítási egység címe: Oroszország gazdasági körzetei

Az óra típusa: új ismereteket bevezető, meglévőket rendszerbe illesztő

Az óra jellemző munkaformája: frontális munkaforma, csoportmunka

2. Tantervi követelmények

A tanítási óra oktatási célja

- Az öt oroszországi gazdasági körzet elkülönítése, lehatárolása
- A gazdasági körzetek jellemzőinek megismerése, összegyűjtése
- A természeti adottságok és a gazdasági folyamatok összefüggéseinek mélyebb megértése
- A társadalom környezetre gyakorolt hatásainak bemutatása

A tanítási óra nevelési célja

- A földrajz mindennapi életben való egyik megjelenési formájának szemléltetése az újságcikkeken, gazdasági híreken stb. keresztül
- Társadalmi-gazdasági kérdések iránti érzékenység fejlesztése
- Környezeti nevelés: a kitermelőipar környezetterhelése
- Közösségi nevelés: csoportmunka, együttműködési készségek fejlesztése

A tanítási óra képzési célja

- Digitális és papíralapú források tudatos használata, tanulási lehetőségek bemutatása
- Felhasznált forrásokból a lényegi tartalom kiszűrése
- Vázlatkészítés gyakorlása
- Szövegfeldolgozás módszereinek megismertetése

Oktatási követelmények

a. Megerősítendő fogalmak

Általános fogalmak: gazdasági körzet, területi fejlettségkülönbség, világgazdasági szerep, kőolaj- és földgáztelepek, vegyipar, kohászat, gépipar, vízerőművek

Egyedi fogalmak: Moszkva, Szentpétervár, Volgográd, Murmanszk, transzszibériai vasútvonal

b. Megerősítendő folyamatok

- Oroszország világgazdasági szerepének alakulása
- Gazdasági körzet kialakulásának folyamata
- Népeségeloslzás

c. Mélyítendő összefüggések

- Termelés-szervezés
- Nyersanyagok szerepének átértékelődése
- Kitermelő és feldolgozóipar hatásai a környezetre

d. Kiemelt tevékenységek

- Csoportmunka
- Pármunka
- Feladatlap-megoldás

3. Tantárgyi koncentráció

- *Belső koncentráció:* gazdasági körzetek kialakulása, következményei, kapcsolatai
- *Külső koncentráció:* történelemmel: II. világháború hatásai, szovjet iparosítás

4. Szemléltető eszközök

- Oroszország falitérkép
- Tanulói feladatlapok
- Földrajzi atlasz
- Felhasznált tankönyv: Gruber L. – Huszár T.: Földrajz 7. (Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest, 2008)

5. Az óra részletes terve

<i>Idő</i>	<i>Az óra menete</i>	<i>Didaktikai mozzanat</i>	<i>Didaktikai módszer</i>	<i>Eszköz</i>
0,5'	1. Az óra szervezése: jelentések, adminisztráció			
	2. A feladat megbeszélése			
3'	1. Az 5 ipari körzet szerint csoportok kialakítása. A 6-7 fős csoportokban, 2-2 fő ugyanazzal a szövegrészlettel foglalkozik (összesen 15 szöveg). 2. Feladat: a tanulói feladatlap és a szövegrészlet átolvasása	Feladat-kijelölés	Csoportmunka Egyéni munka	Feladatlap
32'	3. A téma feldolgozása			
10'	a. Szövegfeldolgozás A kiadott részlet elolvasása, a hozzá kapcsolódó feladat páros megoldása		Önálló és páros munka	Szöveg Feladatlap Atlasz

5'	b. Szövegek „összeillesztése” – Gyűjtsétek össze a gazdasági körzetek jellemzőit! Írjátok be a táblázatba! – Válasszatok egy szóvivőt, aki bemutatja a körzetet!	Feladat-kijelölés Rendszerezés	Csoportos tanulói munka	Feladatlap, Atlasz
12'	c. Ipari körzet bemutatása – Mutassátok be, hogy mit tudtok meg a körzetről! – Egy-egy csoport válaszadása. A többi csoport kiegészíti a foglaltáblázatának hiányzó oszlopait (végső rendszerezés grafikus rendezővel)	Feladat-kijelölés	Egyéni és frontális munka	Feladatlap
	Ellenőrzés Következtetés	Frontális osztálymunka		
2' 3'	d. Legfontosabb jellemzők összegyűjtése, táblázatban leírtak összefoglalása – Tanulság levonása, hasonlóságok és különbségek kiemelése – Oroszország világgazdasági szerepének megbeszélése	Alkalmazó rögzítés	Tanári közlés Frontális osztálymunka (beszélgetés)	
1,5'	4. Értékelés – A csoportok munkájának értékelése; – A kiemelkedő munkát végzett tanulók/csoportok jutalmazása	Értékelés	Tanári közlés	
1,5'	5. Házi feladat kijelölése Tanulni a tankönyv vonatkozó részeit	Feladat-kijelölés	Tanári közlés	Tankönyv
0,5'	6. Az óra befejezése: felállás, teremrend			

Melléletek

Oroszország gazdasági körzetei					
	Északnyugati körzet	Központi körzet	Volga menti körzet	Uráli körzet	Szibéria és Távol-Kelet
Fontos város(ok)	Murmanszk Szentpétervár	Moszkva	Volgográd Asztrahány	Jekatyerinburg Magnyitogorszk	Novosibirszk Vlagyivosztk
Éghajlat	Tajga éghajlat	Nedves kontinentális éghajlat	Nedves kontinentális éghajlat	Tajga éghajlat	Tajga éghajlat
Ipari nyersanyag- és energiaforrások	Apatit, nikkelérc, fa	Más körzetekből szállított	Kőolaj, földgáz, kálisó, vízenergia	Kőolaj, földgáz, rézérc, vasérc, alumínium, kőszén	Kőszén, vasérc, kőolaj, földgáz, fa, vízenergia
Jellemző iparágak	Gépipar, fafeldolgozás, papíripar	Gépipar, textilipar, vegyipar	Gépipar (autógyárt.), Vegyipar, élelmiszeripar	Kohászat, vas- és acélipar, gépgyártás	Vegyipar, kohászat, gépgyártás
Közlekedés	vasút tengerhajózás	Hálózati központ	Folyami útvonalak	Vasút	Vasút!
Egyéb		Legnagyobb népsűrűség			Kitermelési nehézségek

Szövegek + hozzájuk kapcsolódó kérdések, feladatok

1. Északnyugati körzet

1.1. Blokád Oroszország ellen

A központi hatalmak Nagy-Britanniát nem tudták igazán „megbüntetni” az antant németellenes tengeri blokádja miatt – de Oroszországot igen. A hatalmas államot szinte minden oldalról tengerek veszik körül. Csakhogy az északi tengerek az év jelentős részében befagynak, és nincs is közlekedési kapcsolatuk a fronttal és a fejlettebb orosz területekkel.

A Balti-tenger és a Fekete-tenger viszont – ahol az orosz tengeri forgalom zöme normális esetben zajlik – a szűk tengerszorosok miatt elzárható, blokádolható. A Balti-tenger szorosait (Kattegat, Skaggerak, Sund) a németek, a Fekete-tengerről kivezető Boszporusz és Dardanellák tengerszorosokat pedig a törökök zárták le. Az oroszok számára Vlagyivosztk és Murmanszk használata kínálkozott. Csakhogy Vlagyivosztk esetében hatalmas (az egész Csendes-óceánon átívelő) tengeri szállítás után nem kevésbé jelentős vasúti szállításra volt még szükség a hosszú és kis átbocsátó képességű transzszibériai vasútvonalon. Murmanszk fagymentes kikötőjéből csak nem régen, hevenyészve építettek vasútvonalat Szentpétervárra, így az újra és újra javításra szorult, és teljesen csak 1917-re készült el.

(Huszadik Század, 1915. február)

Kérdésekkel támogatott szövegértelmezés: kötött kérdések

- Keressétek meg az atlaszotokban Murmanszk városát!
- Hol helyezkedik el? Milyenek az éghajlati adottságai?
- Miért válhatott fontossá pont ez a város az oroszok számára? Mi lehet a magyarázat erre?

1.2. Szentpétervár letaglóz, de élvezed

A közlekedési kultúra az első, ami Oroszország történelmi fővárosába megérkezve sokkolja az embert. Közel-keleti káoszról nincs szó az utakon; egyszerűen csak mindenki ijestően gyorsan vezet. A járműpark Ladák, Fordok, Ferrarik, Bugattik és BMW-k meglepően sokszínű egyvelegéből áll.

Merre induljon el az ember egy csaknem ötmillió nagyvárosban? A komoran borongós, esővel fenyegetőző időben az Ermitázs tökéletes célpontnak tűnik. A szállodánktól látszik is a patinás múzeumnak otthont adó Téli Palota összetéveszthetetlen zöldje. Két-háromszáz méternyi séta az egész, de Szentpéterváron ennyi is elég, hogy teljes súlyával ránk szakadjon a hihetetlenül gazdag orosz történelem. A Palota térhez vezető Millionnaja ulicát, azaz a Milliomosok utcáját szegélyező palotákban egykor a cári családhoz közeli arisztokrácia élt. (...) A helyiek által csak Pityernek becézett Szentpétervárt észak Velencéjének is szokás hívni, mert 42 szigeten fekszik, és az eredeti központja a Néva deltájának mocsaras területén, cölöpökre épült. Keresztbe-kasul szabdalja a több tucat csatorna, ezeken - és persze magán a folyón - majdnem négyszáz híd ível át. A hajóforgalom miatt éjszaka jó részüket fel szokták nyitni.

(origo.hu, 2013. október 20.)

Szentpétervár, a Fehér Éjszakák városa

Ezt a nevet onnan kapta, hogy míg nyáron sohasem sötétedik be igazán, addig télen körülbelül csak öt órán át tart a nappali világosság (11.00-16.00 h között). ... A turisták többsége a „Fehér éjszakák” időszakában keresi fel Szentpétervárt, és közülük csak igen kevesen töltik alvással az időt. A történelmi és kulturális nevezetességeken kívül különösen érdekes látványosság, amikor éjszaka a város 300 hídja közül 20 felnyílik, utat engedve a tengeri hajóknak.

(szentpetervar.hu)

Szöveg tartalmának rajzos rögzítése

- *Rajzold le milyennek látod közlekedési szempontból Szentpétervárt!*

1.3. Kola-félsziget – dermesztő háromórás nappalok

Hálóhelyes vagonunkba névre szól a jegyünk. Az otthon már káoszt okozó tél közepi időjárás ellenére minden menetrend szerint történik: 25 órás utazás után, a délutáni éjsötétben szállunk le a Hibini-hegység lábánál fekvő Apatity városának bugyikékre mázolt, vörös fényfűzérrel díszített állomásán. A vonat továbbindulása után nem sokkal a fagyba dermedt épület már kihalt, de a vágányok élete tovább zajlik: az ország belseje és az északi kikötőváros, Murmanszk között tehervonatok százai közlekednek, és a hőeltakarító szerelvény sem pihen.

A mínusz 10 Celsius-fokos szentpétervári napok után az itteni –15-öt valójában a sarki szélrohamok teszik nehezen elviselhetővé. A fehérbe „öltözött” panelváros vastag jéggel borított útjain rutinosan mozgó járművek között különös, melengető érzést sugall a sarkvidéki télben is kitartóan dolgozó Ikarus buszok látványa.

Dmitrij derék, jó oroszhoz méltó, vendégszerető srác – hozzá érkezünk japán barátommal. A főtéren álló, vörös csillaggal díszített karácsonyfa mellett jutunk el a lakásába. Még a jól befűtött szoba ablakából tekintve is rendkívül zord a kinti világ, ennek ellenére ő kifejezetten szeret itt élni, hiszen reményteli szakmai jövő elé néz a félsziget iparában is meghatározó energetikai szektorban.

(Földgömb, 2011/1)

Lényegkiemelés szójegyzék készítésével

- *Keressétek meg az atlaszokban a Kola-félszigetet!*

- *Húzzátok alá a földrajzi szempontból fontos szavakat, szókapcsolatokat!*
- *A kulcsszavak alapján milyen következtetéseket tudtok levonni a tájról?*

2. Központi körzet

2.1. Interjú Stifter Ádámmal

A gimnáziumban kezdett el oroszul tanulni, amit a hároméves alapképzés követett. A szentpétervári tanulmányok után már egyenes út vezetett Moszkvába?

Oroszországba sajnos nem könnyű kijutni, mert a vízumkényszer nagyban megnehezíti az oda vágók helyzetét. Mivel Erasmus ösztöndíjjal nem lehet kijutni Oroszországba, a legjobb lehetőséget a diákoknak a Balassi Intézet nyújtja, mert több városba is kínál tanulmányi ösztöndíjakat. Az ösztöndíj lehetővé teszi számomra, hogy a világ egyik legdrágább városában, Moszkvában élhetek és tanulhatok.

Milyen a világ egyik legnagyobb városában élni?

Amellett, hogy Moszkva valóban a világ egyik legnagyobb és legdrágább helye, gyönyörű, történelmi nagyváros, számos látnivalóval. Nagyjából 15 millióan élnek itt (...) számos olyan kalanddal, élménnyel gazdagodtam, amit soha nem fogok elfelejteni. Ilyen többek között, amikor február elején egy orosz dácsán (= orosz kiskertes tanya) szauna után hemperegtem a hóban, vagy balett előadást néztem a Kreml színházában, vagy a Lenin-mauzóleumban tett látogatás, de az is, hogy heti szinten sétálok a Vörös Téren.

Az orosz felsőoktatásról

A 142 milliós népességű Oroszországban jelenleg 1134 felsőoktatási intézmény van, összesen 7,5 millió hallgatóval, amiből hat millióan állami intézményben tanulnak. (...) A népszerű képzések közé pedig a jog, a közgazdaságtan, az újságírás, a pszichológia és az emberi kapcsolattartás tartozik. Kevésbé népszerűek a legtöbb egyetemen a természettudományos tárgyak, így a kémia, a biológia és a földrajz. A moszkvai Lomonoszov Egyetem ugyanakkor kitűnik ezen a téren, hiszen mind a fizika, mind a biológia szakon hatszoros túljelentkezés van az intézményben.

(felvi.hu, 2010. április 20.)

Szövegértelmezés problémafelvetéssel

Fogalmazz meg a szövegrészlet alapján földrajzos szemmel fontos kérdéseket!

2.2. Moszkva egykor és ma (2. rész)

„...1991. december végén pedig Moszkva már nem a Szovjetunió, hanem egy „új” állam, az Orosz Föderáció fővárosává vált. A kilencvenes évek közepén Moszkvát elérte a változás azóta szűnni nem akaró szele. ... A változás szele közben viharrá fokozódott: ha valaki egy-két évig nem járt Moszkvában, szinte rá sem ismert. Most, a 21. században pedig heves viták dúlnak arról, hogy vajon mennyire élhető ez a metropolis. Vannak, akik büszkén hirdetik: London, New York és Tokió mellett csak az orosz főváros nevezhető „global citynek”. Ezzel aztán a dicséret ki is merül, mert Moszkva nehezen birkózik meg a nagyvárosi szerepkörökkel. A lakáspiac megjelenésével a kommunalkákat (több családot egy-egy szobába kényszerítő, nagy alapterületű társbérletek a központi negyedekben) véglegesen felszámolták; a luxusapartmanokat kialakító ingatlanfejlesztőknek busásan megtérült a kifizetett pénz, a családok pedig többnyire külvárosi lakótelepeken vettek maguknak lakást. A vállalkozások elburjánzásával állandósultak a forgalmi dugók (az utakon több mint két és fél millió személygépkocsi fut), és az egykor példás

tömegközlekedés is nehezen bírja a terhelést. (...) A helyiek közül egyre többen töltik a szabad időt bevásárlóközpontokban vagy élményfürdőkben, a fiatalok pedig itt is, mint a világ más tájain, találkahelyként hasznosítják a gyorséttermeket. Elismerésre méltó viszont a kulturális intézmények szponzorálása: az orosz főváros – már ebben az évezredben – többek között új koncertteremmel, az Ilja Glazunov műveit bemutató múzeummal, magángyűjtemények kiállítótermével gazdagodott. A hatalmas gazdagság ösztönzi a befektetéseket, a lerobbant ipartelepek és irodák átalakítását.”

(National Geographic, 2009. június 30.)

Szóértelmezés szófordítással

A szövegrészlet alapján válasszátok ki az összetartozókat!

metropolis	államszövetség	kommunalka	globális város (befolyás!)	társbérlet
szponzorálás	„global city”	világváros	föderáció	támogatás

Milyennek látjátok Moszkva városát?

2.3. Oroszország iparvidékei

A központi iparvidéken a len fonása és szövése több évszázados múltra tekint vissza. A háziipari hagyományok, valamint az olcsó munkaerő és a terület központi fekvése már a 19. században letelepedésre csábították a tőkés nagyüzemeket. A 20. század folyamán a központi iparvidék a legsokoldalúbb körzetté fejlődött. A kiterjedő gépgyártás és vegyipar egyes ágai (pl. szövőgépgyártás, festékek és műszálak előállítás) még közvetlenül kapcsolódtak a textiliparhoz, a legtöbb iparág azonban a munkaerő szakképzettségére épül (elektronikus berendezések, műszerek, szerszámok, nyomdagépek, közlekedési eszközök gyártása). A nagyvárosok és üzemek energiaigényét a Moszkva környéki barnaszén korántsem fedezi, ezért Ukrajnából feketeszenet, a Volga környékéről kőolajat, földgázt és elektromos áramot kap az iparvidék.

(Probáld Ferenc: Regionális földrajz, 2005)

Szöveg tartalmának rögzítése grafikus szervezővel

Húzzátok alá a szövegben a kulcsszavakat! Készítsetek rajzot, amelyen ábrázoljátok az összefüggéseket!

3. Volga menti körzet

3.1. VAZ – Volgai Autógyár (Volzsszkij avtomobilnij zavod)

Az AvtoVAZ (oroszul: АвтоВАЗ) oroszországi járműgyártó vállalat, Oroszország legnagyobb személygépkocsi gyártója. Központja Oroszország Szamarai területén, Togliatti városában található. A szovjet időszakban gyártott autómárkái a Zsiguli, Lada és Oka voltak. Napjainkban csak a Lada márkanévet használja.

KamAZ – Kámai Autógyár (Kamszkij avtomobilnij zavod)

A Kamaz (oroszul: Камаз – Камский автомобильный завод, magyarul: Kámai Autógyár) Oroszország legnagyobb járműgyártó vállalata. Központja a tatárföldi Nabereznije Cselniben (Набережные Челны) található. Nehézteherautó-gyártásban a világ 10 legjelentősebb vállalatának egyike, míg dízelmotorgyártásban a világranglista 8. helyét foglalja el. Az első teherautó 1976 februárjában gördült le a gyártósorról. A nevét kezdetben KamAZ-nak írták, azonban ez a szokás hamar kiment a használatból, és már több évtizede vagy csupa nagybetűvel, vagy csak nagy kezdőbetűvel írják. A cég 30 éves fennállása során mintegy 1 700 000

tehergépjárművet (melyekből 450 000 jelenleg is üzemel), 200 000 személyautót és 1000 autóbust szerelt össze.

(*wikipedia.hu*)

Csődbe ment, de új életre kel majd az IzsAvto autógyár

Az IzsAvtóban tavaly óta az AvtoVAZ klasszikusát, a VAZ-2104-et szerelik össze, a következő lépcsőben itt készül a Lada Szamara is, és 2013-14-től itt fogják összeszerelni a Renault-Nissan modelljeit, valamint az AvtoVAZ újdonságait. Az IzsAvto gyárban készültek egyebek között a Moszkvicsek 1966-tól, 2005-től Kiákat gyártottak ott.

(*HVG, 2011. február 18.*)

Szöveg lényegének kiemelése szómarkóval

Válasszátok ki a legfontosabb szót, majd a betűit függőlegesen írjátok egymás alá! Próbáljátok meg minden betűvel a szöveghez kapcsolódó mondatot alkotni!

3.2. 1001 Út Utazási Iroda

1. nap: Érkezés Nyizsnij Novgorodba, az ötödik legnagyobb orosz városba, a rakéta- és repülőgépgyártás fellegvárába. A város 1932-1990 között a város a Gorkij nevet viselte Makszim Gorkij író neve után. Napi programunk városnézéssel indul, amely során megtekintjük a Kremlt.

2. nap: Érkezés Kazanyba, amely Oroszország egyik legrégebbi települése, a Tatár Köztársaság fővárosa. Városnéző programunk alkalmával meg fogjuk tekinteni a kőolajáról is híressé vált Tatárföldön miként zajlik a műgumi, gumiabroncs, polietilén- és egyéb kőolajsármazékok gyártása.

3. nap: Érkezés Szamarába, Oroszország hatodik legnépesebb városába. Városnéző körútra invitáljuk Önöket, amely keretében meglátogatjuk a világviszonylatban egyedülálló profilú Szamarai Állami Űrhajózási Egyetemet. A város gazdaságában meghatározó a nehézipar, s bepillantást nyerhetünk a jelentős az űrkutatáshoz kapcsolódó kozmikus eszközök gyártásának folyamatába.

(Szövegértelmezés problémafelvetéssel)

Gyűjtsétek össze a legfontosabb iparágakat! Miért éppen ebben a körzetben jelentősek?

3.3. 1001 Út Utazási Iroda

4. nap: Megérkezünk Volgográdba, amely Oroszország Volga menti körzetének egyik legfontosabb városa. A város 80 km hosszan terül el a Volga mentén, itt kezdődik a folyam deltája. A várost a sztálini személyi kultusz idején, 1925-ben nevezte el a diktátor saját magáról Sztálingárdnak. A név ismerősen cseng a második világháborúban zajlott nagy sztálingrádi csatáról (1942). 1961-ben kapta a ma használt, Volgográd nevet. A város egyik legfőbb látványossága a Mamayev-domb, amelyen megcsodálhatjuk a Haza anyácska szobor monumentalitását. Ez az emlékmű építésekor a Föld legmagasabb szobra volt a maga 85 méteres magasságával. Utunk során meglátogatjuk az olcsó áramot szolgáltató vízerőműre épült alumíniumkohót.

5. nap: Utazással töltjük a napot Asztrahány felé, menet közben különböző szórakozási lehetőségek a fedélzeten. A nagy hagyományú, fejlett mezőgazdaságra települt élelmiszeriparnak:

a sör-, az étolaj- és a cukorgyártásnak, a malom- és a konzerviparnak köszönhetően különleges termékkóstoló.

6. nap: Megérkezünk Asztrahányba, hosszú hajóutunk utolsó állomására. A város, a Kaszpi-tenger menti alföldön, a Volga folyó deltájának 11 szigetén, Európa és Ázsia határán fekszik. A város egyik legfőbb nevezetessége az asztrahányi vár, a kreml az 1580-as évektől az 1620-as évekig épült. A kaszpi-tengeri halászat és halfeldolgozás központja Asztrahány, különösen jövedelmező a Volga-delta híres tokhalféléinek halászata és feldolgozása. Megtekintjük a hol épült több személy- és teherhajóval együtt a mi hajónk.

Szövegértelmezés grafikus szervező segítségével

- *Mivel utazhattunk?*
- *Húzzátok alá a szövegben a kulcsszavakat! Készítsetek rajzot, amelyen ábrázoljátok az összefüggéseket!*

4. Uráli körzet

4.1. Oroszország természeti földrajza

Az kelet-nyugati irányban 2500 km hosszan húzódó Urál-hegység, amelyet Európa és Ázsia határának is tekintünk, négy részre tagolódik: Sarki-Urál, Északi- vagy Sziklás-Urál, Középső-Urál, Déli-, vagy Erdős-Urál. A hegység szélessége 150-170 km. A világ legfiatalabb hegyláncainak egyike. Oroszország ásványkincsekben gazdag, kiemelkedően sok energiahordozóval. Kőolaj és földgázbányászatának legfontosabb területei a Volga folyó és az Urál között, illetve a Nyugat-szibériai-alföldön fekszenek. A világ egyik legjelentősebb kőszénvagyonával rendelkezik. Vas- és rézérckészletei is jelentősek.

(sulinet.hu)

A transzázsi autót megépítésének a terve az 1880-as években merült fel. Ekkor fedezték fel ugyanis azt, hogy Szibéria és az Urál igen gazdag ásványkincsekben, és a kitermelt anyagot csak autótúton lehet gazdaságosan szállítani. A Moszkva és Jekatyerinburg közötti szakasz már korábban elkészült. III. Sándor cár uralma alatt, 1891-ben kezdték építeni a transzázsi autótúton vonalát. Az állandó hőség igen nagy gondot jelentett, és egy idő után csak fegyencek dolgoztatásával és kényszersorozással tudták folytatni a munkát. Csak 25 év múlva, 1916-ban készült el a vasút teljes hosszában.

(jekatyerinburg.hu)

Szövegértelmezés hibakereséssel és -javítással

Keressétek meg és javítsátok ki a hibákat!

4.2. Magnyitogorszk, az új ember kovácsa

Az Urál keleti lejtőin a harmincas évek elején szédületes sebességgel felépült egy nagyolvasztó-komplexum, és kinőtt a földből egy város. Magnyitogorszk a Szovjetunió első öt éves tervének a lendületét volt hivatott bizonyítani. Joris Ivens, holland dokumentarista 1932-ben felkérést kapott, hogy készítsen filmet a Szovjetunió építéséről. Ezt a várost választotta helyszínül, hogy bemutassa az új ember születését. Filmje, a Song of the Heroes (A hősök dala) kora eszményeit tükrözi dicsőítvén a kohó építés lendületét. Pieter Jan Smit dokumentumfilmje az acélváros egykori építői és lakói után kutat, hogy egykori és mai eszményeikről kérdezze őket. Mi lett Ivens hőseiből?

Magnitogorszk: A Mágnes-hegy magnetitjét dolgozta fel vaskohója, napjainkban Kazahsztánból érkezik a vasérc. Az acélgyártáson kívül a mérőműszer- és bányagépgyára jelentős. (egyetemi jegyzet)

Szövegértelmezés továbbgondolással

Mi lett Ivens hőseiből? Képzeljétek el egy jelenetet, ami a kohóban játszódik!

4.3. Jekatyerinburg

Jekatyerinburg Oroszország 4. legnagyobb városa Moszkva, Szentpétervár és Novoszibirszk után. Az 1721-ben alapított települést I. Katalin tiszteletére nevezték el Jekatyerinburgnak.

A közel 1,5 millió lakosú város vezető ipari és tudományos központ. A nehézipari és vegyész üzemek, a vas- és színesfém-kohászati művek, hadiipari vállalatok vezető helyen állnak az ország gazdaságában. A 16 felsőoktatási intézménynek köszönhetően Jekatyerinburg magasan képzett lakossággal büszkélkedhet.

Időjárás: A város elhelyezkedése, a közeli Urál hegység miatt időjárása igen változékony. A tél körülbelül 5 hónapig tart, novembertől áprilisig. Ilyenkor a hőmérséklet -30 fok alá csökken. Az első hó november közepén esik, és általában április végéig hó fedi a várost. A nyár meglehetősen rövid, az átlaghőmérséklet 23-25 fok körül alakul.

(jekatyerinburg.hu)

Szövegértelmezés problémafelvetéssel

Fogalmazzatok meg szempontokat, amelyek alapján egy város részletesen bemutatatható!

5. Szibéria és a Távolság

5.1. Moszkva-Vlagyivosztok vasútvonal

A végtelen orosz birodalom természeti és kulturális sokszínűségét a legjobban a világ leghosszabb vasútvonala, a Csendes-óceán partjáiig két kontinensen át húzódó transzszibériai vonalon fedezhetjük fel. Jekatyerinburg (korábban Szverdlovszk), Omszk, Novoszibirszk és a Bajkál-tó szélén fekvő Irkutszk csak a legfontosabb állomások a végállomásig, Vlagyivosztokig. Aki azonban közelebbi célponton szeretné felfedezni Oroszország különlegességeit, annak a "Volga anyácska" menti városokat: Nyiznyij Novgorod-ot (korábban Gorkij), a tatár nép és az iszlám vallás hatását magán viselő Kazanyt, a Lada-gyárnak otthont adó Togliattit és a II. világháború egyik legnagyobb csatáját megélt Volgográd-ot (korábban Sztálingrád) ajánljuk úticélnak.

Az orosz belföldi és egyes nemzetközi vonatokra a menetjegyek árát az igénybe vett vonat, kocsiosztály, a jegyváltás- és az utazás napja határozza meg. A rendelkezésre álló árakról kérjük, tájékozódjon jegypénztárainkban!

(MÁV-START)

A szöveg tartalmának térképvázlati rögzítése

Húzzátok alá a vasút legfontosabb állomásait! Készítsetek térképvázlatot a vasútvonalról!

5.2. 1001 Út Utazási Iroda

...

5. nap: Novoszibirszk

A mai napon a vonat Novoszibirszkbe érkezik, a Szibéria legnagyobb iparvárosába, melynek létezése szorosan összefügg a transzszibériai vasútvonal építésével. A vasútvonal Ob folyót keresztező hídját építő munkástelep gyors növekedésnek indult. Városnézés: Lenin tér, Operaház, ortodox templomok, repülőgépgyár. Szállás az Orient Expresszen. (Novoszibirszk - Krasznojarszk távolság: 800 km)

6. nap: Krasznojarszk

A mai napot a Jenyiszej folyó legnagyobb kikötővárosában, Krasznojarszkban töltjük. A várost több mint 300 évvel ezelőtt alapították. A II. világháború háború után további jelentős ipari létesítmények épültek, úgy mint alumínium-üzemek, kohászati üzemek, nemesfém-feldolgozók és mások. A környék lenyűgöző, magas hegyek és mély kanyonok váltják egymást. Hajókirándulás a Jenyiszej folyón. Szállás az Orient Expresszen. A hosszú út során gyönyörködés a hatalmas erdőségekben. (Krasznojarszk – Irkutszk távolság: 1 050 km + Bajkál-tó 566 km)

7. nap: Bajkál-tó

Érkezés a Bajkál-tóhoz. A világ legmélyebb tava, 636 km hosszú és 25–79 km széles, vize a Föld édesvízkészletének egyötödét teszi ki. A tavat és környező területet egyedi ökoszisztémájára tekintettel 1996-ban felvették a világörökségek közé. A mai napon egy panoráma utazást teszünk, hiszen a tó nem csak a méreteivel kápráztat el minket, hanem az azt körülölelő sziklák látványával is. A vonat megáll egy kis falunál, ahol az utasok megmártóztathatják a lábukat a tó kristálytisztá vizében, majd piknik. Hajókirándulás a Bajkál-tavon, ahol reméljük látunk bajkáli fókát. Kikötés Lisztvjanka falunál, a fából épült templom megtekintése. Szállás az Orient Expresszen. (Irkutszk – Ulan-Ude távolság a bajkál-tavi kitérővel: 566 km)

(1000út utazási iroda: Tanszszibériai Orient Expressz út)

Összehasonlítás kulcsszavazással

Húzzátok alá a kulcsszavakat! Ezek alapján hasonlítsátok össze a városokat!

5.3. Óriási csővel kötik össze Kínát és Oroszországot

Elkezdődhet a Szibéria Ereje nevű orosz-kínai gázvezeték építése, miután azt Vlagyimir Putyin orosz államfő a kínai kormány vezető tisztviselői jelenlétében ünnepélyesen elindította hétfőn a nyugat-szibériai Jakutföldön.

A mintegy négyezer kilométer hosszú, Jakutföldről az orosz távol-keleti Habarovszkon keresztül Vlagyivosztokig, illetve az Irkutszki területtől Jakutföldig húzódó – orosz közlés szerint várhatóan 770 milliárd rubelba, azaz csaknem 5 ezer milliárd forintba kerülő – vezetéken keresztül évente 61 milliárd köbméter orosz földgázt terveznek továbbítani Ázsiába és a csendes-óceáni térségbe a jakutföldi és irkutszki gázmezőkről.

Az első két cső összeforrasztásával útnak indított építkezésen, a vezeték első szakaszának kiindulópontján, a nyugat-szibériai Usz-Hatin nevű településnél tartott ünnepélyes eseményen Vlagyimir Putyin azt emelte ki, hogy az új szállítási útvonalnak köszönhetően jelentősen megerősödhet Oroszország együttműködése az ázsiai és csendes-óceáni térség államaival, ezen belül Kínával, amelyet az orosz elnök kulcsfontosságú partnernek nevezett.

Május 23-án a Gazprom előzetes megállapodást kötött kínai partnerével, miszerint a Kínai Állami Kőolaj- és Gázipari Vállalat (CNPC) 25 milliárd dollár előleget fizet az orosz földgázért. Az összeget minden bizonnyal a gázvezeték orosz szakaszának építésére fordítják.

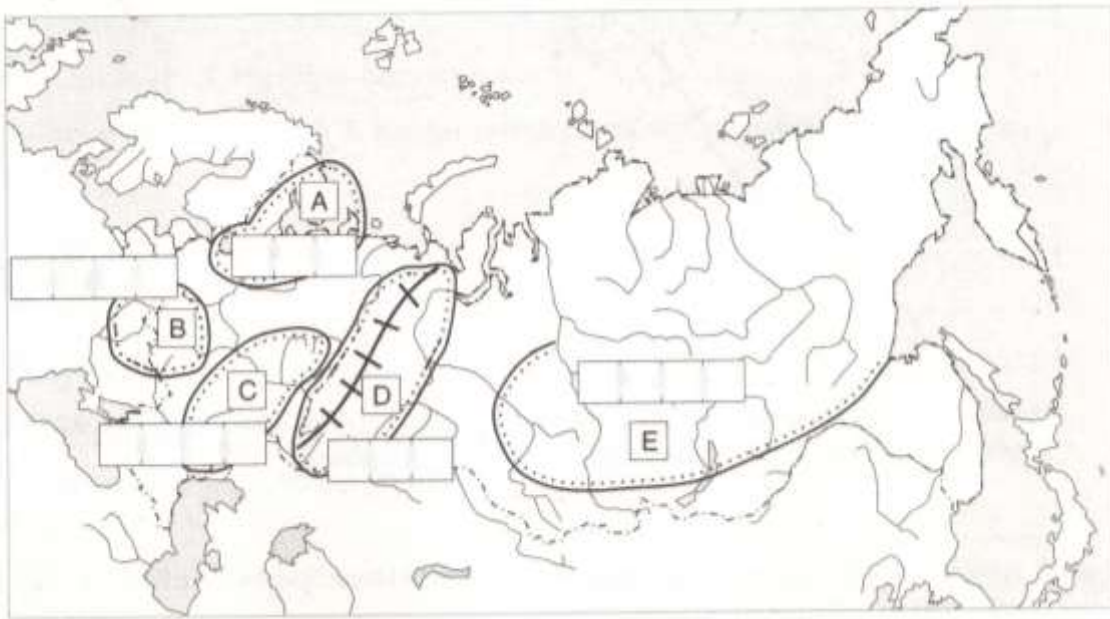
(HVG, 2014. szeptember 1.)

Szövegértelmezés kötött kérdésekkel

Miért lehet ilyen költséges csővezeték építése?

Mely országok irányába építenétek ki csővezetékes rendszert?

**1. Mi jellemzi Oroszország gazdasági körzeteit? Jelöld be őket a térképvázlaton!
Töltsd ki a táblázatot! Először a saját ipari körzeted oszlopával foglalkozz!**

Oroszország gazdasági körzetei					
	Északnyugati körzet	Központi körzet	Volga menti körzet	Uráli körzet	Szibéria és Távols-Kelet
Fontos város(ok)					
Éghajlat					
Ipari nyersanyag- és energiaforrások					
Jellemző iparágak					
Közlekedés					
Egyéb					